

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 252/2019-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Františkom Vavračom, Horná 51, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co 153/2018 zo 16. apríla 2019 a takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED] odmieta pre neprípustnosť.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie

základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 1 a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 153/2018 zo 16. apríla 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa na Okresnom súde Brezno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 178/2014 domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] zapísaným v registri [REDAKOVANÉ] katastra nehnuteľností pod parc. [REDAKOVANÉ], zastavané plochy a nádvoria s výmerou 56 m² evidované na liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nehuteľnosť parc. [REDAKOVANÉ]“), a pod parc. [REDAKOVANÉ] trvalé trávne porasty s výmerou 919 m² evidované na liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nehuteľnosť parc. [REDAKOVANÉ]“).

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 6 C 178/2014 z 27. marca 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) určil, že nehnuteľnosť parc. č. [REDAKOVANÉ] patrí do bezpodielového spoluvlastníctva sťažovateľov, a v zostávajúcej časti žalobu zamietol s tým, že zároveň určil, že žalovaní majú nárok na náhradu trov konania v rozsahu 90 %.

Sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku okresného súdu v jeho zamietavej časti, ako aj časti týkajúcej sa náhrady trov konania. Krajský súd napadnutým rozsudkom o odvolaní sťažovateľov rozhodol tak, že výroky II a III rozsudku okresného súdu potvrdil (teda potvrdil zamietnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti parc. č. [REDAKOVANÉ] a výrok o trovách konania).

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli: *«... predmetom konania bol pozemok, ktorý sa netýkal pôvodne zriadeného práva osobného užívania, ale súvisiaci pozemok, ktorý sme odkúpili na základe ústnej zmluvy od manželov [REDAKOVANÉ] za 10.000,- Kčs niekedy v 80. tých rokoch minulého storočia.*

Žalovaní ako evidenční vlastníci boli zapísaní do katastra nehnuteľností na základe [REDAKOVANÉ] zo dňa 07.12.2004, podľa „vyhlásenia o vydržaní v notárskej zápisnici vo vzťahu ku [REDAKOVANÉ] kat. územie [REDAKOVANÉ]“.

4. Z ústavnej sťažnosti ďalej vyplynulo, že krajský súd dospel k záveru, že vlastnícke právo sťažovatelia nemohli nadobudnúť vydržaním, keďže nesplnili podmienku dobromyseľnosti. Sťažovatelia poukázali na tú časť napadnutého rozsudku, podľa ktorej „... podmienkou vzniku oprávnenej držby nehnuteľnosti tak ako ju predpokladá § 129 ods. 1 Obč. zákonníka je len a jedine v súvislosti s § 130 ods. 1 písomná forma zmluvy spojená s následnou registráciou, štátnym notárstvom alebo vkladom do katastra nehnuteľností, a to preto, že ako držitelia sme nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľní o tom, že nám predmetný pozemok patrí, ak sme ho síce nadobudli odplatne za 10.000,- Kčs, ale ústnou zmluvou.“.

5. Sťažovatelia porušenie v ústavnej sťažnosti označených práv odôvodnili takto: «Z hľadiska elementárneho princípu spravodlivosti v konkrétnej súvislosti ešte uvádzame, že kúpnu zmluvou zo dňa 26.09.1963 medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] ako predávajúcimi boli odpredané pozemky vo vložke č. [REDAKOVANÉ] na ich mená vedené podľa geometrického plánu pozemok „[REDAKOVANÉ] - lúka o výmere 24 a 0,6 m² prípadne [REDAKOVANÉ] - lúka o výmere za kúpnu cenu 2.406,- Čsk predmetné nehnuteľnosti [REDAKOVANÉ] a manželke [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] ktorá zmluva bola 31.03.1964 pod [REDAKOVANÉ] registrovaná a objektívne vlastníckeho právo prešlo na manželov [REDAKOVANÉ].“ Od týchto si odvodzujeme ako sťažovatelia oprávnenú držbu, ktorá prešla na manželov [REDAKOVANÉ] a následne na nás cez dva stupne držobného vzťahu. Preto je „absurdné“, aby evidenční vlastníci, ktorí sú právni nástupcovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], mali cez vyhlásenie o vydržaní evidované vlastnícke právo, hoci tento predmet tvrdeného vydržania týmto vlastníckym odklonom v roku 1963 bol odňatý ich dispozícii riadnou registrovanou zmluvou (prevod vlastníckeho práva). Teda majú z hľadiska spravodlivosti oveľa slabšie právo (neexistujúce právo) ako ho máme mať my a to je podstata spravodlivosti, ktorej sa domáhame.»

6. V závere ústavnej sťažnosti sťažovatelia predniesli požiadavku na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku a závažnú ujmu odôvodnili návrhom na mimosúdne

vyrovnanie na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku okresného súdu v spojení s napadnutým rozsudkom, ktorý bol sťažovateľom doručený žalovaným 8. júla 2019.

7. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich ústavnej sťažnosti rozhodol týmto nálezhom: *„Krajský súd rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica, spis. zn. 14Co/153/2018-294 zo dňa 16.04.2019 porušil základné právo sťažovateľov [redacted]... a [redacted]... vlastniť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1/ Ústavy SR a čl. 1 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica, spis. zn. 14Co/153/2018-294 zo dňa 16.04.2019, zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľom... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne podľa čl. 36 ods. listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom..

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

13. Podľa čl. 1 listiny ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

17. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

III.

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľov proti právnemu posúdeniu otázky dobromyseľnosti držby v rámci inštitútu vydržania zo strany krajského súdu (podľa tvrdenia sťažovateľov vlastnícke právo k nehnuteľnosti vydržali na podklade ústnej kúpnej zmluvy).

Akokoľvek ústavný súd chápe výhrady sťažovateľov prednesené v ústavnej sťažnosti, ako aj v konaní pred všeobecnými súdmi, je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu jej neprípustnosti.

19. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

20. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov,

ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

21. Ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (*mutatis mutandis* I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, IV. ÚS 177/05). V prípade, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 551/2018).

22. V posudzovanom prípade sťažovatelia nevyužili možnosť podať dovolanie, čo odôvodnili tým, že nevzhladli vo svojich tvrdeniach žiaden relevantný dovolací dôvod.

Sťažovatelia sa pomerne dôrazne odvolávajú na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018 (ďalej len „rozhodnutie ústavného súdu“). Vzhľadom na skutkovú podobnosť, ako aj podstatu prípadu (otázka právneho posúdenia dobromyseľnosti vo vzťahu k splneniu podmienok nadobúdacej zmluvy – písomná forma a registrácia) riešeného v rozhodnutí ústavného súdu s prejednávanej prípadom považuje

ústavný súd za potrebné upriamiť pozornosť sťažovateľov na zásadné rozdiely oboch prípadov plynúce z procesnej situácie.

Je síce pravdou, že rozhodnutím ústavného súdu bolo vyslovené porušovanie práv a rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vrátený, avšak vtedajší sťažovatelia podali proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietnuté (celkovo bolo v tomto konaní dvakrát rozhodnuté krajským súdom a dvakrát najvyšším súdom, pozn.). Vtedajší sťažovatelia v petite svojej ústavnej sťažnosti napadli rozhodnutia odvolacieho súdu aj dovolacieho súdu, i keď vo vzťahu k dovolaciemu súdu bola ústavná sťažnosť odmietnutá.

23. V aktuálne prejednávanom prípade, ako už bolo povedané, sťažovatelia možnosť podať dovolanie nevyužili a v ústavnej sťažnosti uviedli: „... konštantnú judikatúru dovolacieho súdu a jej prelomenie je možné len cez konanie o ústavnej sťažnosti podobne ako to bolo v uvádzanom náleze Ústavného súdu SR II ÚS 484/2015-46 zo dňa 14.11.2018, keď pre krátkosť času nám nie je známe dovolacie rozhodnutie, ktoré by bolo reakciou na takýto nález, lebo predpokladáme, že v súlade s § 48 ods. 1 CSP by o tejto otázke mal rozhodovať Veľký senát Najvyššieho súdu SR, lebo ide o taký odklon od konštantnej judikatúry, ktorý reprezentuje uvedený nález Ústavného súdu SR, ktorý sa ešte nestal súčasťou rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.“

24. Ústavný súd zdôrazňuje, že ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy a z § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde zjavne vyplýva, že pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

25. Ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o súdoch“) je zverená najvyššiemu súdu. Zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov je podľa zákona o súdoch [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zverené najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05). Nie je preto možné vnímať postavenie ústavného súdu ako orgánu, ktorého úlohou by bolo zjednocovať stanoviská najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09, III. ÚS 197/2011), ako aj rozhodovaciú prax všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 152/2011). Navyše, od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (§ 48 Civilného sporového poriadku). Do týchto kompetencií najvyššieho súdu nemá ústavný súd oprávnenie zasahovať (m. m. III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014, I. ÚS 136/2019).

26. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť treba odmietnuť z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov uplatnených v ústavnej sťažnosti (odklad vykonateľnosti).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2019